

LABORATORNÍ LISTY

č. 31/2018

Říjen 2018

Vážené kolegyně a kolegové,

v tomto čísle laboratorních listů Vám přinášíme podrobnější informace o nejčastějších střevních nákazách, které způsobují prvoci. Příjemné čtení.

NEJČASTĚJŠÍ STŘEVNÍ NÁKAZY ZPŮSOBENÉ PRVOKY

Mezi dnes aktuální střevní nákazy způsobené prvoky řadíme **amébózu, dientamébózu, giardiózu a blastocystózu**. Vesměs jsou typické pro cestovatele.

Amébóza

Etiologie a epidemiologie: Původcem je měňavka úplavičná, *Entamoeba histolytica*. Je schopna tvořit odolné cysty, které se vylučují stolicí. Nákaza se šíří fekálně-orální cestou, zdrojem jsou latentní nosiči. Cysty jsou životaschopné několik měsíců ve vlhkém prostředí. Améby infiltrují stěnu tlustého střeva, vytvářejí se vředy. Hematogenní či lymfatickou cestou dochází k diseminaci parazita do vnitřních orgánů s možnou tvorbou abscesů hlavně v játrech, plicích a mozku.

Klinický obraz: Intestinální forma působí obraz průjmového onemocnění, většinou bez horečky, s bolestmi břicha a tenesmy. Stolice jsou velmi četné, až 30x za den, s hnisem, hlenem a krví. Komplikací střevní formy může být perforace střeva s peritonitidou. Extraintestinální forma se může projevit i po několika letech jako amébová hepatitida, jaterní absces, vzácněji plicní i mozkový absces či encefalitida.

Diagnostika: V akutní fázi lze prokázat ve stolici živé prvoky a jejich cysty. K detekci abscesů jsou nutné zobrazovací metody. Spolehlivou průkaznost dává PCR vyšetření, nižší sérologie, bývá pozitivní kalprotektin.

Léčba: Lékem volby je metronidazol.

Prevence: K ochraně je třeba dodržovat hygienické zásady, pít balenou či převařenou vodu, nepožívat neomytou syrovou zeleninu a ovoce.

Dientamébóza

Etiologie a epidemiologie: Nákazu způsobuje bičíkovec *Dientamoeba fragilis*. Ve světě se vyskytuje častěji než giardióza. Netvoří cysty, jediným stadiem je trofozoit. Zdrojem nákazy je člověk. K přenosu dochází fekálně-orální cestou. Vehikulem nákazy jsou pravděpodobně i vajíčka roupů.

Klinický obraz: Často proběhne asymptomaticky. Prvok se nachází v tlustém střevě, ale i ve žluči. Může se projevit občasnými bolestmi břicha, plynatostí a protrahovaným průjmem.

Diagnostika: Nákaza se prokáže mikroskopickým průkazem ve vzorku stolice nebo pomocí PCR. Eosinofilii lze zachytit v 50%, bývá pozitivní kalprotektin.

Léčba: metronidazol, tetracyklin, cloroxin.

Institut laboratorní
medicíny

Sang Lab - klinická laboratoř, s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Karlovarské imunologické centrum s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
TECTUM spol. s r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Jiří Voženilek spol. s r. o.
Pražská 258, 276 01 Mělník

Hematocentrum s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
VARAPALO s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
ALERGOAMB s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary

www.labin.cz

Giardióza

Etiologie a epidemiologie: Bičíkovec *Giardia intestinalis* (syn: *Giardia lamblia*, *Lamblia intestinalis*) se vyskytuje ve dvou životních formách: trofozoit a cysta, která je hned po defekaci infekční. Zdrojem nákazy je nejčastěji člověk, výjimečně některá zvířata vylučující cysty (pes, bobr). Přenáší se kontaminovanou vodou a potravinami. Infekční dávka je malá (10 až 100 cyst), snadno se přenáší z člověka na člověka. Na světě je infikováno asi 200 milionů lidí, hlavně v oblastech teplého klimatu.

Klinický obraz: 90% případů má asymptomatický průběh. Manifestní nákaza se projeví bolestmi v nadbříšku, meteorismem, říháním a vodnatým průjmem trvajícím až 4 týdny. Zpěněná stolice hnělobně páchne, bez příměsí krve. U neléčených osob se průjem může stát chronickým a provází ho malabsorpce. Giardie se mohou z dvanáctníku šířit do žlučovodu.

Diagnostika: parazitologickým vyšetřením stolice prokážeme trofozoity v čerstvé duodenální šťávě, cysty ve stolici. Giardiaový antigen ve stolici lze prokázat pomocí jednoduchého testu Elisa. Vhodné je PCR vyšetření.

Léčba: Lékem volby je metronidazol po dobu 7 dnů, kontrolní vyšetření stolice se provede za 3-4 týdny po skončení léčby.

Blastocystóza

Etiologie a epidemiologie: prvok *Blastocystis hominis* se usídluje ve slepém a tlustém střevě člověka. Výskyt je celosvětový s vyšší prevalencí v zemích teplého klimatu. Přenáší se alimentární cestou.

Klinický obraz: Řada případů proběhne asymptomaticky. Při manifestní nákaze vzniká vodnatý průjem s bolestmi břicha a zvýšenou plynatostí.

Diagnostika: Parazitologické vyšetření stolice, PCR vyšetření. Často je přítomen ještě s dalším střevním prvokem.

Léčba: metronidazol.

Laboratorní diagnostika: Výše uvedené střevní prvoky lze prokázat parazitologickým vyšetřením stolice. U diagnosticky nejasných trvajících obtíží (zvláště po návratu z tropů a subtropů) lze směle doporučit vyšetření PCR multiplex na střevní améby, které z jednoho vzorku stolice může prokázat jednoho i více z těchto 6 agens: *Entamoeba histolytica*, *Dientamoeba fragilis*, *Giardia lamblia*, *Blastocystis hominis*, *Cryptosporidium spp.*, *Cyclospora cayetanensis*.

Použitá literatura:

- 1) Dostál: *Infektologie, Karolinum 2005*
- 2) Beneš: *Infekční lékařství, Galén 2009*
- 3) *Semináře České parazitologické společnosti*

Institut laboratorní
medicíny

Sang Lab - klinická laboratoř, s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Karlovarské imunologické centrum s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
TECTUM spol. s r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary
Jiří Voženilek spol. s r. o.
Pražská 258, 276 01 Mělník

Hematocentrum s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
VARAPALO s. r. o.
nám. Dr. M. Horákové 1313/8, 360 01 Karlovy Vary
ALERGOAMB s. r. o.
Bezručova 10, 360 01 Karlovy Vary

www.labin.cz